

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) бакалавриат
таълим йўналишининг малака талаблари

Тошкент

СЎЗ БОШИ

1. ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Тошкент давлат шарқшунослик институти
- Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Тарих институти.

2. ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги хузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2018 йил «18» августр даги 4 - сонли йигилишида маъқулланган.

3. ЖОРӢЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур малака талабни Ўзбекистон Республикаси худудида расмий чоп этиш ҳукуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р		бет
1.	<i>5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) бакалавриат таълим йўналишининг умумий таснифи ...</i>	4
1.1.	Кўлланиш соҳаси	4
1.2.	<i>5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи .....</i>	4
2.	<i>5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар .....</i>	6
2.1.	Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	6
2.2.	<i>5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган малака талаблари .....</i>	7
3.	<i>5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар .....</i>	8
3.1.	Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	9
3.2.	<i>5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми .....</i>	10

1. 5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) бакалавриат таълим йўналишинииг умумий таснифи

5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрловчи олий таълимнинг ўкув режа ва фан дастури асосида амалга оширилади, унинг назарий ва амалий машғулотларини тўлиқ ўзлаштирган, якуний давлат аттестациясидан муваффақиятли ўтган шахсга «бакалавр» малакаси (даражаси) хамда олий маълумот тўғрисидаги давлат намунасидағи расмий ҳужжат(лар) берилади.

Ўкув режа ва фан дастурининг меъёрий муддати ва мос малака(даражаси)и 1-жадвалда келтирилган.

1-жадвал

Ўкув режа ва фан дастурининг муддати ва битирувчиларнинг малака(даражаси)

Ўкув режа ва фан дастурининг номи	Малака (даражаси)	Ўкув режа ва фан дастурини ўзлаштиришнинг меъёрий муддати
Бакалавриатнинг ўкув режа ва фан дастури	Бакалавр	4 йил

1.1. Кўлланиш соҳаси

1.1.1. Олий таълимнинг ушбу малака талаби *5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича)* таълим йўналиши бўйича олий маълумотли бакалаврлар тайёрлаш ўкув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси худудидаги барча олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Олий таълим муассасаси мазкур бакалавриат таълим йўналиши бўйича кадрлар тайёрлаш ваколатига эга бўлганда малака талаб асосида ўкув режа ва фан дастурларини амалга ошириш ҳуқукига эга деб ҳисобланади.

1.1.3. Малака талабнинг асосий фойдаланувчилари:

– мазкур таълим йўналиш бўйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда ўкув режа ва фан дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул олий таълим муассасаларининг профессор - ўқитувчилари;

– таълим йўналишининг ўкув режа ва фан дастурларини ўзлаштириш бўйича ўкувтарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи барча ходимлари ва талabalari;

– ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасаларининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўкув бўлими бошлиги, деканлар ва кафедра мудирлари);

– битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация ва имтиҳон комиссиялари;

– олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

– олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли Давлат органлари;

– таълим йўналиши(таркиби)нинг бакалавриат таълим йўналишларидан бирини ихтиёрий танлаш ҳуқукига эга бўлган абитуриентлар ва бошқа манфаатдорлар.

1.2. 5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи

1.2.1. 5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари:

5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим йўналиши – гуманитар соҳадаги йўналиш бўлиб, умумий ўрта, ўрта маҳсус, касб-хунар таълими муассасаларида ихтисослигига доир фанлар билан бир қаторда шарқ ва ғарб тилларини

ўқитиши; илмий, тарихий ва маънавий масалалар, хорижий мамлакатлар тарихи билан боғлиқ академик, илмий-тадқиқот ҳамда илмий-ишлаб чиқариш муассасалари ва ташкилотлари; давлат бошқаруви органлари; Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси илмий-тадқиқот институтлари, давлат ва хусусий архивлар; қўлёзма фондлари; нодавлат ва нотижорат ташкилотлари; хусусийлиги исталган шаклда бўлган ишлаб чиқариш бирлашмалари; тарихий, маданий, маънавий меросни ўрганиш марказларида ихтинослиги билан боғлиқ комплекс масалаларни ечиш кабиларни қамраб олади.

Йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият соҳаларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.2. 5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар билим доираси ва касбий фаолиятларининг обьектлари:

умумий тарих, Марказий Осиё мамлакатлари тарихи, тарихий манбашунослиги ва тарихшунослиги, тарихий тадқиқот методлари, диний муносабатлар тарихи, маданият ва маънавият соҳалари, ижтимоий-сиёсий, иқтисодий, этник жараёнлари тарихи, диний-фалсафий ва мафкуравий дунёқараш тизимлари, моддий ва маънавий маданият тарихи, шарқ тиллари (араб, форс, хитой) ҳамда ғарб тилларидан бирининг назарий ва амалий асосларидан иборат.

Йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият обьектларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

5120300 - Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолияти қўйидагиларни қамраб олади:

- умумий ўрта ва ўрта маҳсус, касб-ҳунар таълими тизимида мутахассисликка оид фанлардан ҳамда ўрганилган шарқ ва гарб тилларидан дарс берии;
- ижтимоий-гуманитар йўналишдаги илмий тадқиқот муассасалари ва ташкилотларида ҳамда олий таълим тизимида кичик илмий ва илмий-техник ходим бўлиб ишиш;
- архивлар, қўлёзма фондлари, ахборот-ресурс марказлари, нашириётлар, оммавий-ахборот муассасалар, турли тадбиркорлик субъектлари ва бошқаларда илмий-техник ходим, мұхаррир, библиограф, таржимонлик қилиши каби касбий фаолият турларини баъсариш;
- фан ва маданиятнинг турли соҳалари, давлат муассасалари, мамлакат ва ҳалқаро фаолият билан боғлиқ бўлган нодавлат ва давлат тизимларида ишиш;
- таржимонлик фаолияти, мұхаррирлик, ноширлик ишиларини ташкил этиши ва баъсариш, чет тиллари, тарих ва бошқа гуманитар фанларидан интенсив таълим берии каби касбий фаолият турларига мослашиш.

1.2.3. Таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари

- илмий – тадқиқот;
- маънавий-маърифий;
- ташкилий-бошқарув;
- педагогик (умумий ўрта, ўрта маҳсус, касб-ҳунар таълими тизимида);
- таржимонлик;
- консалтинг хизмати ва шу кабиларни ўз ичига олади.

Йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият турларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

Таълим йўналиши бўйича тайёрланган бакалаврлар касбий фаолиятларининг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда олий таълим муассасаси томонидан аникланади.

1.2.4. Таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий мослашув имкониятлари

5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим йўналишини тугатган бакалавр умумий ўрта, ўрта маҳсус ва касб-хунар таълим муассасаларида мутахассисликка оид фанларни ўқитиш имкониятига эга бўлади.

1.2.5. Таълимни давом эттириш имкониятлари

5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалавр касбий тайёргарликдан кейин:

5A120301 - Ўзбекистон тарихи

5A120302 - Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)

5A120303 - Давлат бошқаруви ва маҳаллий ўз-ўзини бошқарув (фаолият тури бўйича)

5A120304 - Тарихшунослик, манбашунослик ва тарихий тадқиқот усуллари (мамлакатлар бўйича) магистратура мутахассисликлари бўйича икки йилдан кам бўлмаган муддатда ўқишини давом эттириши мумкин.

Шунингдек, ўрнатилган тартибда мустақил тадқиқотчилик асосида илмий-тадқиқот ишларини олиб бориши мумкин.

2. 5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

2.1. Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар:

- дунёқарашиб билан боғлик тизимли билимларга эга бўлиши;
- гуманитар, табиий ва илмий фанлар асосларини, жорий давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиш;
- табиат ва жамиятда кечётган жараён ва ҳодисалар ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиши, табиат ва жамият ривожланиши ҳақидаги билимларни эгаллаши ҳамда улардан замонавий илмий асосларда хаётда ва ўз касб фаолиятида фойдалана билиш;
- инсоннинг бошқа инсонга, жамиятга ва атроф муҳитга муносабатини белгиловчи хуқуқий ҳамда маънавий мезонларни билиши, касб фаолиятида уларни хисобга ола билиш;
- ахборот йигиши, саклаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаган бўлиши, ўз касб фаолиятида мустақил асосланган карорлар қабул қила олиши;
- тегишли бакалавриат йўналиши бўйича рақоботбардош умумкасбий тайёргарликка эга бўлиши;
- янги билимларни мустақил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил қила олиши;
- соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурияти тўғрисида илмий тассаввур ҳамда эътиқодга, ўзини жисмоний чиниктириш уқув ва кўникумларига эга бўлиши лозим.

Бакалавр:

- таълим йўналишлари бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустақил ишлашга;
- тегишли бакалавриат йўналишлари доирасида танланган мутахассислик бўйича магистратурда олий таълимни давом эттиришга;

- кадрларни қайта тайёрлаш ва малака ошириш тизимида қўшимча касб таълими олиш учун тайёрланадилар.

2.2. 5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

- касбий фаолият обьекти йўналишига мос янги илмий натижалар, илмий адабиётлар ёки илмий-тадқиқот лойиҳаларини ўрганиш;
- ихтисослик соҳаси бўйича илмий тадқиқотлар ўтказиш, долзарб масалалар ҳолатини обзор ва таҳлил қилиш, тажрибалар ўтказиш ва илмий ечимлар бўйича хулоса ва тавсиялар бериш;
- ўтказилаётган тадқиқотлар мавзуси бўйича илмий ахборот йиғиш, рефератлар ва библиографик иловалар тузиш;
- илмий ва илмий-услубий фаолият турлари бўйича ахборот-ресурс каталогларини тузиш ва улардан фойдаланиш, тарихий манбалар билан ишлаш, тарихнавислик билимига эга бўлиш ва методологик ёндошув тамойиллари билан таниш бўлиш, тарих ва манбашунослик йўналишларида илмий тадқиқотнинг бошланғич малакасига эга бўлиш;
- илмий-loyiҳavий тадқиқотлarda ёрдамчи вазифаларни бажариш ва шу асосда илмий ҳисботларни тайёрлашда иштирок этиш, ўтказилаётган тадқиқотлар мавзуси бўйича илмий ахборот йиғиш, курсаткичлар ва библиографик иловалар тузиш;
- илмий таҳлил методларини ҳамда илмий ишларни олиб бориш тартиб ва низомларини ишлаб чиқиши, тадқиқот соҳасида фан ва техника ютуқларини қўллай билиш;
- илмий семинарлар, илмий ва илмий-амалий конференцияларни ташкил этишда қатнашиш ва шахсан иштирок этиш; илмий ва илмий-оммабоп нашрларда мақолалар билан қатнашиш, илмий ахборотни оммалаштиришда қатнашиш;
- интернет тармогида энг янги илмий, оммабоп ва фан ютуқлари ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналган ҳолда қидириш ва топиш;
- илмий-тадқиқот ва ишлаб чиқариш жамоаси таркибида (тайёрланганлик профилига мос равишида) касбий фаолият масалаларини ечиш қобилиятларига эга бўлиши керак.

Маънавий-маърифий фаолиятида:

- маънавий-маърифий ишларни режалаштира олиш, уни ташкил этиш методикасини эгаллаш, ўкувчилар онгига миллий истиқлол ғоясини сингдириш;
- ўкувчиларда мағкуравий ва ахборот хуружларига қарши иммунитетни юзага келтириш метод ва технологияларини билиш;
- глобаллашув шароитида кечеётган жараёнларда ёзма маънавий мероснинг ўрни ва таъсири ҳақида тушунтириш ишларини олиб бориш;
- маҳаллаларда маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича индивидуал сұхбат ўтказиш;
- миллий урф-одат ва маросимларни ўтказишида, умуминсоний қадриятлар, меҳрмурувват, бағрикенглиқ, ватанпарварлик, садоқат каби юксак инсоний фазилатларни очиб бериш қобилиятларига эга бўлиши лозим.

Ташкилий-бошқарув фаолиятида:

- ижрочилар жамоаси ишини ташкил қилиш;
- фикрлар ҳар хил бўлган шароитда бошқарув қарорини қабул қилиш;
- бажарилаётган иш режасини тузиш ва бу ишни назорат қилиш, ишни бажариш учун зарур бўлган ресурсларни режалаштириш, ўз ишининг натижаларини баҳолаш;
- давлат муассасалари ва ташкилотлари фаолиятини бошқариш жараёнларида иштирок этиш ва эгаллаган малака ва кўникмаларини татбик этиш;
- бошқариш жараёнида ахборот-ресурс маълумотларини йиғиш, информацион технологиялар тизимини яратиш ва улардан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган жараёнлар мониторинги механизмларини ишлаб чиқишида иштирок этиш;

- ихтисосликка оид турли тадбир, анжуман ва маърифий сухбатларни ташкиллаштириш ҳамда бошқариш;

- атроф-мухитни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мос келиши борасида ишлаб чиқариш жараёнларини назорат қилишда иштирок этиш **қобилиятларига эга бўлиши лозим**.

Педагогик фаолиятида (умумий ўрта, ўрта маҳсус, касб-хунар таълими тизимида):

- умумий ўрта, ўрта маҳсус касб-хунар таълим тизимининг таълим муассасаларида тайёргарлик йўналишида назарда тутилган ўқув фанлари ҳамда ўрганилган шарқ ва гарб тилларидан замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб, назарий ҳамда амалий машғулотларни ўtkазиш;

- ўқув жараёнини ташкил этиш ва ўtkaziliшига кўмаклашиш, тадқиқотларда иштирок этиш, маълумотларни тўплаш, умумлаштириш ва таҳлил этиш;

- ўқитилаётган фанлар бўйича дарс машғулотларини ўtkazish учун зарур бўлган ўқув-методик хужжатларни шакллантириш, тузиш ва уларни тадбиқ этиш;

- мустақил таълим ва ижодий қидирув натижасида ўқитилаётган фан ҳамда педагогик фаолият соҳасидаги методлар, воситалар ва шакллар жабҳаларида ўз-ўзини мунтазам такомиллаштириб бориши **қобилиятларига эга бўлиши лозим**.

Таржимонлик фаолиятида:

- давлат ташкилотлари ва давлатга қарашли бўлмаган хусусий ташкилотларда ўрганилган чет тиллардан таржимонлик қилиш, иш қоғозлари билан ишлап;

- турли муассасаларда турист йўлбошловчиси, ҳаво йўлларида сервис ходими, турли фирма ва меҳмонхоналарда менежер хизматини кўрсата олиш **қобилиятига эга бўлиши керак**.

Консалтинг хизмати фаолиятида:

- йўналишига мос мавзулардаги лойиҳалар, манбалар, адабиётлар, электрон видео ва аудио маҳсулотларни экспертиза қилиш;

- ихтисосликка мос соҳалар бўйича консалтинг хизматларини кўрсатиш **қобилиятларига эга бўлиши керак**.

3. 5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурлари умумий ўрта ва ўрта маҳсус, касб-хунар таълими билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилиши ва талабаларнинг қуидаги мажбурий фанлар блокларини ўзлаштиришини назарда тутиши зарур:

гуманитар ва табиий-илмий;

умумкасбий;

ихтисослик;

кўшимча.

Касб фаолияти кўнилмаларини эгаллаш учун малака амалиётлари ўтилиши назарда тутилиши шарт.

Ўқув режалар мажбурий ўқув фанлари билан бир қаторда талабалар танлаган фанларни ҳам ўз ичига олиши керак.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурларини ўзлаштиришда талабаларнинг ўқув фанларига оид бир қанча масалалар ва муаммолар бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиши лозим.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасига мувофиқ радиша якуний давлат аттестацияси билан тугалланиши шарт.

3.1. Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар Гуманитар ва табиий-илмий фанлар блоки:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланадиган олий таълимнинг бакалавриат таълим йўналишлари ўқув режаларидағи гуманитар ва табиий-илмий фанлар блокига қўйиладиган умумий талаблар асосида белгиланади.

умумий ўрта ва ўрта маҳсус, касб-хунар таълими билан узвийлик ҳамда узлуксизликни инобатга олган ҳолда, информатика ҳамда ахборот тўплаш, уларни қайта ишлаш ва узатиш усусларининг жамиятдаги ўрни ва аҳамияти ҳақида олий даражадаги тасаввурларни шакллантириши;

таълим йўналиши учун зарур бўлган фундаментал фанларни чукур ўрганишнинг илмий ва назарий асосларини таъминлаши лозим.

Умумкасбий фанлар блоки:

таълим йўналиши ихтисослик фанларни ўрганиш ва чукур эгаллаш учун зарур бўлган фундаментал умумкасбий билимларни, амалий қўникма ва уқувларни шакллантириши;

таълим йўналишига мувофиқ касб фаолияти соҳаларида эришилган асосий ютуқлар, муаммолар ва уларнинг ривожланиш истиқболлари ҳақида тасаввур ҳосил қилиши;

жаҳон тарихий жараёнларининг умумий ва хос қонуниятлари; жаҳон тарихининг узлуксиз цивилизацион жараён тарихи сифатида; қадимги давр ва ўрта асрлар тарихи бўйича моддий-археологик тадқиқотларнинг аҳамияти ва ўрни ҳақида тасаввурга эга бўлиши;

Марказий Осиё мамлакатлари тарихининг барча босқичлардаги ижтимоий-иқтисодий, сиёсий, маданий, маънавий тараққиёти; Марказий Осиё мамлакатларида қадимдан ҳозиргача давлатчилик жараёнлари тарихи; Марказий Осиё мамлакатларининг халқаро муносабатларда тутган ўрни ва роли; Марказий Осиё халқлари тарихий ривожланишининг асосий қонуниятлари ва босқичлари; Марказий Осиё халқларининг тарихи, манбашунослиги ва тарихнавислиги; Марказий Осиё мамлакатлари ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий структуралари эволюцияси; Марказий Осиё халқлари этногенези ва этник тарихининг асосий босқичлари, локал хусусиятлари ва иштирок этган асосий компонентлар, этниклик ва этник гурухлар муаммоси; Шарқ мамлакатларида маданий ривожланиш жараёнларининг асослари; Марказий Осиё халқларининг тарихи, манбашунослиги ва тарихнавислиги ҳақида билимларга эга бўлиши;

талабаларнинг асосий ўрганилаётган шарқ тилини ўзлаштириш даражаси “A1 бошлангич” босқичидан бошлаб “B2 тилни мустахкам эгаллаш ва эркин мулокот қила олиш” босқичигача бўлган қўникмалар доирасидаги билимларни қамраб олишга қаратилиши;

асосий ўрганилаётган тилдан ўқитиш олиб борилаётган тилга сухбат, нутқ ва маърузаларни оғзаки ва ёзма изчил таржима қила олиши; асосий ўрганилаётган тил ва ўқитиш олиб борилаётган тилдаги маълумотларни қўллаб аннотация, реферат, маълумотлар тўплаши ва тузиши;

Марказий Осиё халқлари тарихшунослигининг ўзига хос хусусиятлари; Марказий Осиё мамлакатларида тилларнинг ривожланиш тарихи ҳамда тарихий манбалари; Шарқ ва Фарб халқлари тарихига оид манбалар бўйича маълумотлар ва фактларни талқин эта билиши лозим.

Ихтисослик фанлари блоки:

тегишли бакалавриат таълим йўналиши бўйича маҳсус билимларни, касб фаолияти қўникмалари ва уқувларини шакллантириши;

бакалавриат таълим йўналишлари бўйича касб фаолияти соҳаларида эришилган асосий ютуқлар, муаммолар ва уларнинг ривожланиш истиқболлари ҳақида тасаввур ҳосил қилиши;

ихтисослик фанларининг ўрганиш объектлари, предмет, мақсад ва вазифалари, ҳодиса ва жараёнларни билиши ва улардан илмий тадқиқотларда унумли фойдалана олиши;

таълим йўналиши негизидаги муайян магистратура мутахассислиги бўйича келгусида таълимни давом эттиришга онгли муносабатда бўлишига кўмаклашиши лозим.

Ихтисослик фанларининг дастурларини ишлаб чиқиша кадрлар буюртмачиларининг талабларини эътиборга олинади.

Кўшимча фанлар блоки:

таълим йўналиши талабаларнинг умумкасбий ва ихтисослик фанлари бўйича кўшимча равишда чукур билим олишга бўлган эҳтиёжини кондириши;

мехнат бозорида рақобатбардошликни таъминлаши ҳамда таълим хизматлари соҳалари ривожини жадаллаштириши;

таълим сифатига қўйилаётган талаблар ва меҳнат бозори конъюктураси тез ўзгараётган шароитда бакалавриат таълим йўналишлари бўйича ўкув режалар ва фан дастурларининг сафарбарлиги ва мослашувчан бўлишини таъминлаши;

касбий фаолият стратегияси ва тактикасини тўғри танлай олиш, касбий нуктаи назарнинг баркарорлигини таъминлаши лозим.

Танлов фанлари:

Таълим йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда танлов фанларининг таркиби ва уларнинг мазмунига қўйилган талаблар ОТМ Кенгаши томонидан белгиланади.

3.2. 5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) бакалавриат таълим йўналишини ўкув режасидаги юклама ҳажми

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўкув ишларини ўз ичига олган ўкув юкламасининг энг юкори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажralган ҳолда (кундузги) ўкиш шакли учун аудитория машғулотларининг энг юкори ҳажми ҳафтасига 30 соатгacha қилиб белгиланиши мумкин.

Ўкишининг норматив муддати тўрт йил бўлгани ҳолда ўкув жараёни 204 ҳафта давом этиши зарур.

Ўкув даврининг умумий ҳажми қўйидагicha тақсимланади:

назарий ва амалий таълим -	59,8%;
аттестация -	8,8%;
таътил -	17,6%;
малакавий амалиёт -	10,8%;
битирув малакавий иши -	2,9%.

Назарий таълим ҳажми фанлар блоклари бўйича қўйидагicha тақсимланади:

гуманитар ва табиий-илмий фанлар	25,2%;
умумкасбий фанлар	45,5%;
ихтисослик фанлар	23,2%;
кўшимча фанлар	6,0%.

Илова

**5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) йўналиши бўйича
таълим дастурининг тузилиши**

T/p	Ўқув блоклари, фанлар ва фаолият турларининг номлари	Умумий юкламанинг ҳажми, соатларда
1.00	Гуманитар ва табиий-илмий фанлар	1662
1.01	Ўзбекистон тарихи	78
1.02	Ўзбекистонни ривожлантириш стратегияси. Фуқаролик жамияти	78
1.03	Фалсафа	128
1.04	Диншунослик	64
1.05	Ўзбек (рус) тили	184
1.06	Хорижий тил	880
1.07	Жисмоний тарбия ва спорт*	128
1.08	Информацион технологиялар ва тарихий информатика	122
2.00	Умумкасбий фанлар	3000
2.01	Асосий шарқ тили	2126
2.02	Археология	62
2.03	Архившунослик	62
2.04	Тарихий тадқиқот асослари	62
2.05	Жаҳон тарихи	246
2.06	Тарихий манбаларни ўкиш ва талқин этиш	268
2.07	<i>Танлов фанлари</i>	174
3.00	Ихтисослий фанлари	1530
3.01	Марказий Осиё халқлари тарихи	696
3.02	Марказий Осиё халқлари этнологияси	124
3.03	Марказий Осиё халқлари тарихи манбашунослиги ва тарихшунослиги	206
3.04	Марказий Осиё тарихий географияси	62
3.05	Тарих фанинни ўқитишнинг замонавий усуллари	124
3.06	Ёрдамчи тарихий фанлар (палеография, нумизматика, тарихий топонимия, геральдика, сфрагистика, метрология ва хронология)	124
3.07	<i>Танлов фанлари</i>	194
4.00	Қўшимча фанлар	396
	Жами	6588
	Малакавий амалиёт	1188
	Битирув малакавий иши	324
	Аттестациялар	972
	Жами	2484
	ҲАММАСИ	9072

Библиографик маълумотлар

УДК 002: 651. 1/7

Гурӯҳ Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

касбий фаолият тури, компетенция, модуль, таълим йўналиши, касбий фаолият обьекти, касбий фаолият соҳаси, бакалавриатнинг таълим дастури (бакалавриат дастури), Марказий Осиё, тарихнинг узвийлиги, этно-маданий жараён, тарихий география, тарихий босқичлар; ижтимоий-иктисодий тараққиёт; давлатчилик тарихи; ижтимоий-сиёсий таълимотлар; қадимият; илк ўрта асрлар; ижтимоий-сиёсий ҳаракатлар; ёзма ёдгорликлар; мағкуравий дунё; диний, ижтимоий фикр омили; диний муносабатлар; диний конфессиялар; антропоген жараёнлар; табиат ва инсон; ижтимоий муносабатларнинг бошланиши; ибтидоий давр; мулкий муносабат; ижтимоий фактор; меҳнат таҳсимоти; маънавий дунёқараш; маънавият ва ижтимоий фикр; ижтимоий табакалар; ижтимоий қарашлар; жаҳон динлари; минтақавий географик тарқалиш; этнография; тарихий этнография; моддий ва ёзма манбалар; этногенез; этнографик ва этник жараёнлар; миграцион жараёнлар; этнос ва унинг пассионар имкониятлари; биосфера ва этнос; этник жараёнларнинг замонавий тенденциялари; фонетика, морфология, норматив грамматика, стилистика, таржима амалиёти; мемуарлар, қўллёзмалар, кундаликлар; сулолавий йилномалар; сайдёхлар қўллёзмалари; архив фондлари; иероглиф ёзувлар; эпиграфик ёзма манбалар; давлат тизими; бошқарув; типологик таҳлил; федерация; халқ қўзголони, емирилиш; цивилизация ўчоқлари; хўжалик уклади, мулкий муносабатлар, моддий неъматлар; демографик, иқтисодий, ижтимоий концентрация;proto шаҳарлар; палеография; эпиграфика; сфрагистика; нумизматика; тарихий топонимика; геральдика; метрология.

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий турдош олий таълим муассасалари ҳамда
кадрлар истеъмолчилари

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Тошкент давлат шарқшунослик институти

Ректор А.Маннонов

2018 йил « 6 » августр

М.У.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Тарих институти

Директор Р.Абдуллаев

2018 йил « 6 » августр

М.У.

КЕЛИШИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги
хузуридаги

Олий ва ўрта махсус, қасб-хунар
таълимими
ривожлантириш маркази

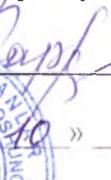
Директор Н.Рахимов

М.У.

2018 йил « 10 » августр

Ўзбекистон Республикаси Фанлар
Академияси Абу Райхон Беруний
номидаги Шарқшунослик институти

Директор Б.Абдухалимов

М.У.

2018 йил « 10 » августр

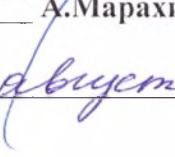

Ўзбекистон Миллий
университети

Ректор А.Марахимов

2018 йил « 10 » августр

Республика Таълим маркази

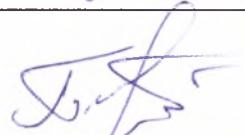
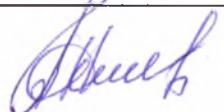
Директор М.Эсанов

2018 йил « 10 » августр

М.У.

**5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим
йўналиши бўйича малака талаблари ва ўқув режасини ишлаб чиқувчи
Ишчи гуруҳ таркиби**

т/р	Ишчи гуруҳ раиси ва аъзоларининг Ф.И.Ш.	Лавозими, илмий даражаси ва унвони, иш жойи	Имзо
1.	Маннонов Абдураҳим Муталович	Раис, ТДШИ ректори, ф.ф.д., профессор	
Аъзолари:			
1.	Абдуллаев Нодир Абдулхаевич	ТДШИ Ўқув ишлари бўйича проректор, сиёс.ф.н.	
2.	Умарова Саодат Маҳкамовна	ТДШИ Ўқув-услубий бўлим бошлиғи	
3.	Бекмуратов Исматулло Нусратуллаевич	ТДШИ Жаҳон сиёсати, тарих ва фалсафа факультети декани,сиёс.ф.н.	
4.	Алимова Рахима Рускуловна	“Марказий Осиё халқлари тарихи ва манбашунослиги” кафедраси мудири, т.ф.н.	
5.	Дониёров Алишер Худойбердиевичи	“Марказий Осиё халқлари тарихи ва манбашунослиги” кафедраси профессори, т.ф.д.	
6.	Исҳоқов Мирсадик Мирсултонович	“Марказий Осиё халқлари тарихи ва манбашунослиги” кафедраси проф. в.б., т.ф.д.	
7.	Лутфуллаев Ҳамидулло Муродиллаевич	Ўз Р ФА Абу Райхон Беруний номидаги Шарқшунослик институти, т.ф.н.	

M.Ў.

Ректор

Ўқув ишлари бўйича
проректор

Декан

A. Маннов

Н.А. Абдуллаев

И.Н. Бекмуратов

Тошкент шаҳар Юнусобод туманидаги академик лицейининг бакалавриат таълим йўналишлари учун янгидан яратиладиган малака талабларига киритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)

т/р	Тошкент шаҳар Юнусобод туманидаги академик лицей учун кадр тайёрланаётган бакалавриат таълим йўналиши		Тошкент шаҳар Юнусобод туманидаги академик лицейининг бакалавриат таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1.	5120300	Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича)	<p>Битирувчи қўйидаги касбий компетенция ва қобилияtlарга эга бўлиши керак:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Марказий Осиё мамлакатлари тарихининг барча даврлари ҳақида мукаммал маълумотга эга бўлиш, тарихнинг барча даврларига оид маълумотларни таҳлил қилиш ва хulosалар бериш; – Педагогик билимлар, замонавий педагогика ва психология ўсмиirlар психологияси борасида билим ва маълум кўникмаларга эга бўлиш; – Тарихни ўқитиш методикасини пухта эгаллаган бўлиши, тарихни ўқитиш самарадорлигини ошириш борасидаги янги ва илғор методлар билан таниш бўлиши; – Марказий Осиё мамлакатларида тарих фанини ўқитиш, янги миллий тарих дарслекларини яратиш, тарихий жараёнларга нисбатан янги миллий тендинсияларни шакилланиши каби жараёнлардан хабардор бўлиш; – Марказий Осиё мамлакатлари тарихини хорижий шарқ тилидаги манбалар асосида ўрганиш ва ўқиuvчиларга Марказий Осиё мамлакатлари тарихига оид оригенал маълумотларни бера олиш; – Марказий Осиё мамлакатларидағи тарихий жараёнларни ўкуvчиларга таҳлил қилиб бериш, жараёнлар ҳақида хulosалар бериш, ўкуvчиларда бу борада маълум бир қарашни шакиллантира олиш.

ТошДШИ қошидаги шарқ тиллари
академик лицей директори

Х.Султонов

Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Темурийлар тарихи давлат музейининг бакалавриат таълим йўналишлари учун янгидан яратиладиган малака талабларига киритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)

т/р	Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Темурийлар тарихи давлат музейи учун кадр тайёрланаётган бакалавриат таълим йўналиши шифри номи		Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Темурийлар тарихи давлат музейининг бакалавриат таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1.	5120300	Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича)	<p>Битирувчи қўйидаги касбий компетенция ва қобилиятларга эга бўлиши керак:</p> <ul style="list-style-type: none"> – гуманитар ва ижтимоий-иктисодий фанлар асосларини, жорий давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиш, ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиш; – Ватан тарихини билиш, маънавий миллий ва умуминсоний қадриятлар масалалари юзасидан ўз фикрини баён қила олиш ва илмий асослай билиш, миллий истиқлол гоясига асосланган фаол ҳаётий нуқтаи назарга эга бўлиш; – тарихий жараённи юритувчи кучларни ва унинг конуниятларини тушуниш; тарихда зўравонлик ва зўравонлик қилмасликнинг роли, тарихий жараёнда, жамиятнинг сиёсий тузилмасида инсоннинг ўрнини тушуниш; – Марказий Осиё мамлакатлари тарихининг барча даврлари ҳақида мукаммал маълумотга эга бўлиш, тарихнинг барча даврларига оид маълумотларни таҳлил қилиш ва хulosалар бериш; – Марказий Осиё мамлакатлари тарихини хорижий шарқ тилидаги манбалар асосида ёритиб бериш; – тарихий мерос ва маданий анъаналарга хурмат ва эҳтиром билан муносабатда бўлиш, ижтимоий ва маданий фарқларни багригенглик билан қабул қилиш; – чет тилидаги материаллар асосида Марказий Осиё мамлакатлари ҳақида тарихий ва ахборот-таҳлилий маълумотномалар тайёрлаш; – ўз фаолиятида меъёрий хуқуқий ҳужжатлардан фойдалана билиш; – тарихий тараққиёт босқичларини, ундаги тарихий жараёнларни тарихийлик нуқтаи назаридан тўғри англаш, объектив талқин қила билиш, илмий-манбавий асосларини билиш, таҳлил қилиш ва улардан фойдаланиш қобилиятига эга бўлиш; – тарих тадқиқотларининг илмий-назарий методларидан фойдалана олиш, фан эришган ютуқларга таянган ҳолда илмий ва амалий истиқболни кўра билиш; – ўтказилаётган тадқиқотлар мавзуси бўйича илмий ахборот йигиш, рефератлар ва библиографик иловалар тузиш;

- илмий ва илмий-услубий фаолият турлари бўйича ахборот-ресурс каталогларини тузиш ва улардан фойдаланиш, тарихий манбалар билан ишлаш, тарихнавислик билимига эга бўлиш ва методологик ёндошув тамойиллари билан таниш бўлиш, тарих ва манбашунослик йўналишларида илмий тадқиқотнинг бошлангич малакасига эга бўлиш;
- илмий-лойиҳавий тадқиқотларда ёрдамчи вазифаларни бажариш ва шу асосда илмий ҳисоботларни тайёрлашда иштирок этиш, ўтказилаётган тадқиқотлар мавзуси бўйича илмий ахборот йиғиш, кўрсаткичлар ва библиографик иловалар тузиш;
- хорижий шарқ ва ғарб тилларидан бирини пухта билиш;
- Интернет тармоғида энг янги илмий, оммабоп ва фан ютуқлари ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналган ҳолда кидириш ва топиш;
- илмий-тадқиқот ва ишлаб чиқариш жамоаси таркибида (тайёрланганлик профилига мос равишда) касбий фаолият масалаларини ечиш;
- таълим йўналиши бакалаврларининг касбий фаолият объектлари – умумий тарих, минтақалар ва мамлакатлар тарихи, тарихий манбашунослиги ва тарихшунослиги, тарихий тадқиқот асослари, диний муносабатлар тарихи, маданият ва маънавият соҳалари, ижтимоий-сиёсий, иқтисодий, этник жараёнлар тарихи, диний-фалсафий ва мағкуравий дунёкараш тизимларини таҳлил қила билиши;
- Марказий Осиё моддий ва маънавий маданият тарихи, миллий қадриятларимиз тарихи ва бугунги кундаги миллий меърос аҳамиятини англаши, бу тизимда малака ошириш, маданий меъросимиз сақланаётган ташкилотларда амалиёт ўтаб, унинг тараққиётига ҳисса қўшиш малакасини эгаллаш.

**Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси
Темурийлар тарихи давлат музейи директори**

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Х.Т. Файзиев".

т.ф.н., **Х.Т.Файзиев**

Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Тарих институтининг бакалавриат таълим йўналишлари учун янгидан яратиладиган малака талабларига киритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)

т/р	Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Тарих институти учун кадр тайёрланаётган бакалавриат таълим йўналиши		Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Тарих институтининг бакалавриат таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талабалари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1.	5120300	Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича)	<p>Битирувчи қўйидаги касбий компетенция ва қобилиятларга эга бўлиши керак:</p> <ul style="list-style-type: none"> – гуманитар ва ижтимоий-иктисодий фанлар асосларини, жорий давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиш, ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳдил қила олиш; – Ватан тарихини билиш, маънавий миллий ва умуминсоний қадриятлар масалалари юзасидан ўз фикрини баён қила олиш ва илмий асослай билиш, миллий истиқлол ғоясига асосланган фаол ҳаётий нуқтаи назарга эга бўлиш; – тарихий жараённи юритувчи кучларни ва унинг қонуниятларини тушуниш; тарихда зўравонлик ва зўравонлик қилмасликнинг роли, тарихий жараёнда, жамиятнинг сиёсий тузилмасида инсоннинг ўрнини тушуниш; – Марказий Осиё мамлакатлари тарихининг барча даврлари ҳақида мукаммал маълумотга эга бўлиш, тарихнинг барча даврларига оид маълумотларни тахлил қилиш ва холосалар бериш; – Марказий Осиё мамлакатлари тарихини хорижий шарқ тилидаги манбалар асосида ёритиб бериш; – тарихий мерос ва маданий анъаналарга ҳурмат ва эҳтиром билан муносабатда бўлиш, ижтимоий ва маданий фарқларни бағригенглик билан қабул қилиш; – чет тилидаги материаллар асосида Марказий Осиё мамлакатлари ҳақида тарихий ва ахборот-таҳлилий маълумотномлар тайёрлаш; – ўз фаолиятида меъёрий ҳуқуқий ҳужжатлардан фойдалана билиш; – тарихий тараққиёт босқичларини, ундаги тарихий жараёнларни тарихийлик нуқтаи назаридан тўғри англаш, объектив талқин қила билиш, илмий-манбавий асосларини билиш, таҳдил қилиш ва улардан фойдаланиш қобилиятига эга бўлиш; – тарих тадқиқотларининг илмий-назарий методларидан фойдалана олиш, фан эришган ютуқларга таянган ҳолда илмий ва амалий истиқболни кўра билиш; – ўтказилаётган тадқиқотлар мавзуси бўйича илмий ахборот йиғиш, рефератлар ва библиографик иловалар тузиш; – илмий ва илмий-услубий фаолият турлари бўйича ахборот-ресурс каталогларини тузиш ва улардан фойдаланиш, тарихий манбалар билан ишлаш,

тариҳнавислик билимига эга бўлиш ва методологик ёндошув тамоиллари билан таниш бўлиш, тариҳ ва манбашунослик йўналишларида илмий тадқиқотнинг бошланғич малакасига эга бўлиш;

- илмий-лойиҳавий тадқиқотларда ёрдамчи вазифаларни бажариш ва шу асосда илмий ҳисоботларни тайёрлашда иштирок этиш, ўтказилаётган тадқиқотлар мавзуси бўйича илмий ахборот йиғиш, кўрсаткичлар ва библиографик иловалар тузиш;
- хорижий шарқ ва ғарб тилларидан бирини пухта билиш;
- Интернет тармоғида энг янги илмий, оммабоп ва фан ютуқлари ҳақидаги маълумотларни мақсаддага йўналган ҳолда қидириш ва топиш;
- илмий-тадқиқот ва ишлаб чиқариш жамоаси таркибида (тайёрланганлик профилига мос равищда) касбий фаолият масалаларини ечиш.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси
Тарих институти директори

проф.Р.Абдуллаев

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли, 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўкув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишиган қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича ќўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида ва ҳар бир таянч ОТМ учун Хукумат томонидан чиқарилган Фармон ва қарорлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириги асосида Тошкент давлат шарқшунослик институтида ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўкув режаларининг турдош ОТМлари билан

КЕЛИШУВ БАЁННОМАСИ

Тошкент ш.

“10 08 2018 й

Қатишмидилар:

ТДШИ дан: А.М.Маннонов – Тошкент давлат шарқшунослик институти ректори, С.М.Умарова – ТДШИ ўқув-услубий бўлим бошлиги, Қ.Омонов – Шарқ филологияси факультети декани, Ч.Хусанов – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва сиёсати факультети декани; И.Бекмуратов – Тарих ва фалсафа факультети декани; С.Ҳошимова – Хитойшунослик факультети декани; Р.Алимухамедов – Мумтоз филология кафедраси мудири, Р.Р.Алимова – МОХТМ кафедраси мудири, Т.С.Расулов – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти кафедраси мудири, Д.А.Пўлатова – Шарқ фалсафаси ва маданияти кафедраси мудири, У.У.Мухибова – Жанубий Осиё тиллари кафедраси мудири, Н.Э.Каримова – Хитой сиёсати, тарихи ва иқтисодиёти кафедраси мудири, Д.Сайфуллаев – Жаҳон сиёсати ва халқаро муносабатлар кафедраси мудири, Ш.Усмонова - Таржимашунослик кафедраси мудири.
Шунингдек, ЎзМУ, ЖИДУ, ТИУ, ЎзДЖТУдан таклиф этилган етакчи профессор-ўқитувчилар, кафедра мудирлари.

КУН ТАРТИБИ

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўкув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишиган қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича ќўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-сонли топширигида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “Олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўкув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида Тошкент давлат шарқшунослик институти ижодий ишчи гурухлари томонидан тайёрланган қуидаги бакалавриат таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари Малака талаблари ва ўкув режалари муҳокамаси:

Тайълим ўйналишлари:

- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиши (шарқ тиллари бўйича);
- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиши (мумтоз тиллар бўйича);
- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиши (хитой филологияси);
- 5120200 – Таржима назарияси ва амалиёти (шарқ тиллари бўйича);
- 5120300 – Тарих (Шарқ мамлакатлари ва минтақалари бўйича);
- 5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича);
- 5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича);
- 5120700 – Жаҳон сиёсати (Хитой Xalq Respublikasi);
- 5120800 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;
- 5231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича).

Магистратура мутахассисликлари:

- 5A120101 – Адабиётшунослик (шарқ тиллари ва тадқиқот йўналишлари бўйича);
- 5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича);
- 5A120103 – Мумтоз филология (турлари бўйича);
- 5A120104 – Матншунослик ва адабий манбашунослик;
- 5A120201 – Қиёсий тилшунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича);

- 5А120302 – Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича);
 5А120304 – Тарихшунослик, манбашунослик ва тарихий тадқиқот усуллари (мамлакатлар бўйича);
 5А120701 – Халқаро муносабатлар ва ташки сиёсат;
 5А120801 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;
 5А231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича);
 5А231101 – Ташки иқтисодий фаолият (тармоқлар ва фаолият турлари бўйича).

Сўзга чиқдила: А.Маппопов – Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июнданги “2018/2019 ўкув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июнданги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли карорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғида хамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июнданги “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўкув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйргуғида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида тузилган ишчи гурух профессор-ўқитувчилари томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори”га мувофиқ, хорижий ОТМлар таржрибасини ўрганиш натижасида 10 та бакалавриат таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўкув режалари ҳақида ахборот берди, уни муҳокама қилиш ҳамда ушбу янгидан яратилган малака талаблари ҳақида йиғилиш қатнашчиларидан фикр-мулоҳаза ва таклифлар билдиришларини сўради.

Эшитилди: Н.Абдуллаев – Институтдаги барча кафедралар мутахассислари ва ЎзМУ, ЎзДЖТУ, ТИУ, ЖИДУ ижодий ишчи гуруҳлари аъзоларини жалб этган холда амалдаги Малака талаблари замонавий таълим технологиялари, энг янги ахборот ва ўкув-услубий талаблар асосида таҳлил этилди, чет элдаги мос таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича таълим олиб бориладиган ОТМлар таълим тизими синчковлик билан ўрганиб чиқилди. Мазкур таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича турдош этиб белгиланган ОТМларининг тегишли кафедралари билан боғланилиб, улардан таклифлар олинди ва Малака талаблари ҳамда ўкув режалар лойиҳаси тайёрланди. Ўкув режалардаги бир қатор фанлар янгиланди ва қолган фанларнинг мазмуни тубдан ўзгартирилди. Ўкув режаларини ишлаб чиқилишида фанлар таркиби, уларнинг мазмуни, маъруза, амалий ва семинар машгулотларига ажратилган юкламалар ҳажми, фанларнинг семестрларда ўқитилиш кетма-кетлиги ҳамда малакавий амалиётларни ўтказиш муддатлари белгиланган мейъёрларга мос шакллантирилди.

Ушбу Малака талаблари ва ўкув режалари олий таълимга кўйилган талабларни ўзида тўлигича акс эттиради ва мейъёр талабларига жавоб беради, олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификаторига мос равишда республикамида олиб борилаётган ислоҳотлардан келиб чиқиб, ҳалқ хўжалигига замонавий инновацион технологиялар бўйича чуқур билим ҳамда амалий кўникмаларни бажаришга мўлжалланган. Малака талаблари республикадаги асосий кадрлар буюртмачи ва истеъмолчиси бўлган вазирлик, идора, корхона ва ташкилотлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг тармоқ институтлари, турдош олий таълим муассасалари билан келишилган.

Кун тартибидаги мазкур масала бўйича йиғилишда билдирилган фикр-мулоҳазалар ва таклифлар асосида муҳокамадан сўнг **ҚАРОР ҚИЛИНДИ:**

Гошкент давлат шарқшунослик институти профессор-ўқитувчилари томонидан кадрлар истемолчилари талаблари ва хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари бўйича Малака талаблари ва ўкув режалари маъқуллансин.

1. 2. Хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари Малака талаблари ва ўкув режаларини Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлигига ташкил қилинган ишчи гурух вакиллари томонидан экспертизадан ўтказиш ҳамда ўрнатилган тартибда тасдиqlаниши учун Олий ва ўрта маҳсус, касб-хунар таълим мини Ривожлантириш марказига топширилсин.

Мажлис раиси, ТДШИ ректори,
ф.ф.д., профессор

Котиба

А. Маппопов

С. Умарова

Тошкент давлат шарқшунослик институти таълим йўналишлари ва магистратура
мутахассисликлари бўйича малака талабларининг асосий
кадрлар истеъмолчилари билан

КЕЛИШУВ ДАЛОЛАТНОМАСИ

Тошкент ш.

“10” 08 2018 й.

Биз қўйида имзо қўювчилар – Тошкент давлат шарқшунослик институти ректори А.Маннонов, Ўзбекистон Миллий университети ректори А.Марахимов, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети ректори А.Абдувахитов, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети ректори F.Раҳимов Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори”га мувофиқ ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари малака талаблари ва ўқув режалари билан танишиб, келишув ҳақида ушбу далолатномани туздик.

Малака талаблари ҳамда ўқув режаларининг ишлаб чиқилишида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармокларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июнданги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишига қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июнданги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли карорлари, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғи ҳамда олий таълим соҳасини тартибга солувчи бошка меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар, шунингдек, халқаро тажрибаларга асосланилган.

Мазкур малака талаблари ва ўқув режаларининг ишлаб чиқилишида асосий кадрлар истеъмолчилари томонидан қўйилган талаблар ҳам инобатга олинган.

Ишлаб чиқилган малака талаблари ўрнатилган тартибда тасдикка тавсия этилиши мақсадга мувофиқ.

Тошкент давлат шарқшунослик институти
ректори

Ўзбекистон Миллий университети
ректори

б.жон

А. Маннонов

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия
университети ректори

А. Абдувахитов

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари
университети ректори

М.Абдувахитов

F. Раҳимов

Тошкент давлат шарқшунослик институти
5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича)
бакалавриат таълим йўналишининг
малака талабларига берилган
ТАҚРИЗ

Замон талаблари доирасида яратилаётган Давлат таълим стандартлари ва малака талаблари мамлакатимизда таълим сифатини оширишда катта аҳамият касб этади. Барча олий таълим муассасаларида яратиладиган малака талабларига нисбатан белгиланган бош мезон бу юқори малакали ва бугунги замон талаблари даражасидаги кадрларни тайёрлашдир. Шу нуқтаи назардан Тошкент давлат шарқшунослик институти Марказий Осиё халқлари тарихи ва манбашунослиги кафедраси илмий жамоаси томонидан яратилиб тақдим қилинаётган малака талаблари ҳам айни шу мақсадни ўз олдига қўйган.

Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар малака талабларининг биринчи қисмида ўз аксини топган. Унда битирувчи талабанинг дунёқараши билан боғлиқ тизимли билимларга эга бўлиши, гуманитар ва ижтимоий-иктисодий фанлар асосларини, жорий давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиши кўрсатилган. Шунингдек, Ватан тарихини билиши, маънавий миллий ва умуминсоний қадриятлар масалалари юзасидан ўз фикрини баён қила олиши ва илмий асослай билиши, миллий ғояга асосланган фаол ҳаётий нуқтаи назарга эга бўлиши; тарихий мерос ва маданий анъаналарга ҳурмат ва эҳтиром билан муносабатда бўлиши, ижтимоий ва маданий фарқларни бағрикенглик билан қабул қилиши; тарихий жараённи юритувчи кучларни ва унинг қонуниятларини тушуниши каби жихатларга алоҳида эътибор қаратилган.

Малака талабларида таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари батафсил шарҳлаб ўтилган, жумладан, илмий-тадқиқот фаолиятида, маънавий-маърифий фаолиятда,

ташкилий-бошқарув фаолиятида, таржимонлик фаолиятида, консалтинг хизмати фаолиятида бити्रувчиларга қўйиладиган талаблар ҳозирги замон меҳнат бозори талабларига асосланган ҳолда ишлаб чиқилган.

Тақдим қилинаётган малака талабларида бакалавриат таълим йўналиши ўкув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар шарқшунослик институти хусусиятларидан келиб чиқсан ҳолда, шунингдек, республикамиз таълим тизимида олиб борилаётган ислоҳотларга ҳамоҳанг равишда ишлаб чиқилганлигини алоҳида эътироф қилиш лозим.

Малака талабларида бакалавриат таълим йўналиши ўкув режаси ва фанлар дастурлари умумий ўрта ва ўрта маҳсус касб-хунар таълими билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилган ва талабаларнинг фанлар блокларини ўзлаштиришига қўйиладиган талаблар қайд қилинган. Малака талабларида ўкув режадаги фанлар блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар ҳам тўлиқ акс эттирилган.

ЎзР ФА Абу Райҳон Беруний
номидаги Шарқшунослик институти
директор муовини

т.ф.д., проф. С.У.Каримова

O'r. С.Каримова
Imzosini tasdiqlayman

Тошкент давлат шарқшунослик институти
5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича)
бакалавриат таълим йўналишининг малака талабларига берилган
ТАҚРИЗ

Марказий Осиё мамлакатлари бўйича бакалавриат таълим йўналишида мутахассис кадрлар тайёрлаш учун мўлжалланган ушбу малака талаблари сиёсий, иқтисодий, маданий соҳаларда кечётган глобаллашув шароитида Ўзбекистоннинг умумжаҳон миқёсида ва минтақадаги қўшни мамлакатлар билан ўзаро манфаатли муносабатларини самарали ташкил этиш борасида ҳар томонлама билимли, етук мутахассисларга эҳтиёжни тўлароқ қондиришга қаратилган. Малака талабларининг хусусиятлари, кадрлар тайёрлаш миллий дастури асослари талабларидан келиб чиқиб ҳамда бу соҳадаги тажрибаларни ҳисобга олиб тузилган.

Мазкур малака талаблари гуманитар фанларнинг умумий қонуниятлари, минтақа халқлари тарихининг муштарак асослари, Марказий Осиё халқлари тарихий-маданий муштарак илдизлари, миллий тарихларнинг хусусий жиҳатлари билан бирга умумий омиллари, тарихий манбаларнинг минтақа учун умумийлиги каби қатор масалаларда назарий илмий тасаввур, билим ва кўникмалар беришга мўлжалланган. Улар хорижий ўқув муассасаларининг ижобий тажрибаси ва хорижий адабиётларнинг керакли жиҳатларидан фойдаланилган ҳолда яратилган.

Малака талабларида ихтисослик йўналиши фанларнинг мақсад ва вазифалари, улар бўйича талabalар олдига қўйиладиган талаблар, фанларнинг дастурий ҳажми, назарий ва амалий қўллаш майдонлари батафсил кўрсатилган. Шунингдек, малака талаблари ўз ичига олган фанлар мазмун ва моҳият жиҳатидан бир бирини бойитиши билан бирга маълум бир мақсадга қаратилгани, яъни минтақа халқлари тарихини, тарихий манбашунослигини ёзма ёдгорликларнинг тилларини билиш нуқтai назаридан билим ва кўникмаларга эга кадрлар тайёрлашни кўзда тутган.

Малака талаблари Марказий Осиё минтақасининг сиёсий-ижтимоий, маданий ҳаёти босқичларини ўрганишда узвийлик ва хронологик изчилиллик

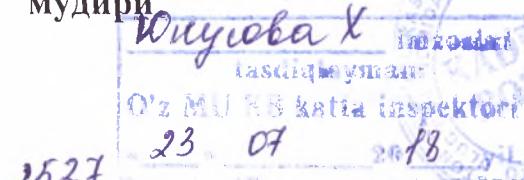
талабидан келиб чиқади. Унда Марказий Осиё халқлари тарихи ва манбашунослиги умумжаҳон тарихининг узвий қисми сифатида талқин қилинади.

Таъкидлаш жоизки, мазкур Малака талабларида ихтисослик фанлари шарқшунос тарихчи мутахассислар етиштиришнинг ўзига хос хусусиятларини эътиборга олган ҳолда ўзаро узвийлик ва фанлараро интеграллашиш талаблари ҳисобга олинган.

Ўзбекистон Миллий университети

“Ўзбекистон тарихи” кафедраси

мунири

т.ф.д., ф. Х.Э. Юнусова

Ходжигулова Хасан

Год
Т. Юнусов

Тошкент давлат шарқшунослик институти
5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича)
бакалавриат таълим йўналишининг
малака талабларига берилган
ТАҚРИЗ

Республикамиз таълим жараёнларида олиб борилаётган ислоҳотларнинг бош мақсади ҳар томонлама етук ва меҳнат бозорида рақобатбардош кадрларни тайёрлаш эканлиги ҳаммамизга маълум. Таълим сифатини оширишда яратилаётган Давлат таълим стандартлари ва малака талабларининг аҳамияти каттадир. Шу нуқтаи назардан Тошкент давлат шарқшунослик институти Марказий Осиё халқлари тарихи ва манбашунослиги кафедраси илмий жамоаси томонидан яратилиб тақдим қилинаётган малака талаблари ҳам айни шу мақсадни ўз олдига қўйган.

Малака талабларининг биринчи қисмида тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар баён қилинган. Унда битирувчи талабанинг дунёқараш билан боғлиқ тизимли билимларга эга бўлиши, гуманитар ва ижтимоий-иктисодий фанлар асосларини, жорий давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиши кўрсатилган. Шунингдек, Ватан тарихини билиши, маънавий миллий ва умуминсоний қадриятлар масалалари юзасидан ўз фикрини баён қила олиши ва илмий асослай билиши, миллий истиқлол гоясига асосланган фаол ҳаётий нуқтаи назарга эга бўлиши; Тарихий мерос ва маданий анъаналарга ҳурмат ва эҳтиром билан муносабатда бўлиши, ижтимоий ва маданий фарқларни бағрикенглик билан қабул қилиши; Тарихий жараённи юритувчи қучларни ва унинг қонуниятларини тушуниши каби жиҳатларга алоҳида эътибор қаратилган.

Малака талабларида таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари батафсил шарҳлаб ўтилган, жумладан, илмий-тадқиқот фаолиятида, маънавий-маърифий фаолиятда, ташкилий-бошқарув фаолиятда, таржимонлик фаолиятида, консалтинг

хизмати фаолиятида битиравчиларга қўйиладиган талаблар ҳозирги замон меҳнат бозори талабларига асосланган равишда ишлаб чиқилган. Улар хорижий ўқув муассаларининг ижобий тажрибаси ва хорижий адабиётларнинг керакли жиҳатларидан фойдаланилган ҳолда яратилган.

Тақдим қилинаётган малака талабларида бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар шарқшунослик институти хусусиятларидан келиб чиқсан ҳолда, шунингдек, республикамиз таълим тизимида олиб борилаётган ислоҳотларга мос равишда ишлаб чиқилганлигини алоҳида эътироф қилиш лозим. Малака талабларида бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурлари умумий ўрта ва ўрта маҳсус, қасб-хунар таълими билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилганлиги кўрсатиб ўтилган ва талабаларнинг фанлар блокларини ўзлаштириши қайд қилинган. Малака талабларида ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талабларни тўлиқ акс эттирган.

Юқоридагиларга асосланиб шундай хулоса қилиш мумкинки, Малакавий талабларда шарқшунос мутахассис тайёрлаш ҳар томонлама асослаб берилган ва уни тасдиқ учун тавсия қилиш мумкин.

ЎзР ФА Темурийлар тарихи
давлат музейи директори

т.ф.н. Х.Т. Файзиев

Тошкент давлат шарқшунослик институти
5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича)
бакалавриат таълим йўналишининг
малака талабларига берилган
ТАҚРИЗ

Мамлакатимизда таълим сифатини оширишда яратилаётган Давлат таълим стандартлари ва малака талабларининг аҳамияти каттадир. Барча олий таълим муассасаларида яратиладиган малака талабларига нисбатан белгиланган бош мезон бу юқори малакали ва бугунги замон талаблари даражасидаги кадрларни тайёрлашдир. Шу нуқтаи назардан Тошкент давлат шарқшунослик институти Марказий Осиё халқлари тарихи ва манбашунослиги кафедраси илмий жамоаси томонидан яратилиб тақдим қилинаётган малака талаблари ҳам айни шу мақсадни ўз олдига қўйган.

Малака талабларининг биринчии қисмида тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар баён қилинган. Унда битирувчи талабанинг дунёқараши билан боғлиқ тизимли билимларга эга бўлиши, гуманитар ва ижтимоий-иктисодий фанлар асосларини, жорий давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиши кўрсатилган. Шунингдек, Ватан тарихини билиши, маънавий миллий ва умуминсоний қадриятлар масалалари юзасидан ўз фикрини баён қила олиши ва илмий асослай билиши, миллий ғояга асосланган фаол ҳаётини нуқтаи назарга эга бўлиши; тарихий мерос ва маданий анъаналарга хурмат ва эҳтиром билан муносабатда бўлиши, ижтимоий ва маданий фарқларни бағрикенглик билан қабул қилиши; Тарихий жараённи юритувчи кучларни ва унинг қонуниятларини тушуниши каби жиҳатларга алоҳида эътибор қаратилган.

Малака талабларида таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари батафсил шарҳлаб ўтилган, жумладан, илмий-тадқиқот фаолиятида, маънавий-маърифий фаолиятда, ташкилий-бошқарув фаолиятида, таржимонлик фаолиятида, консалтинг

хизмати фаолиятида битиувчиларга қўйиладиган талаблар хозирги замон меҳнат бозори талабларига асосланган ҳолда ишлаб чиқилган.

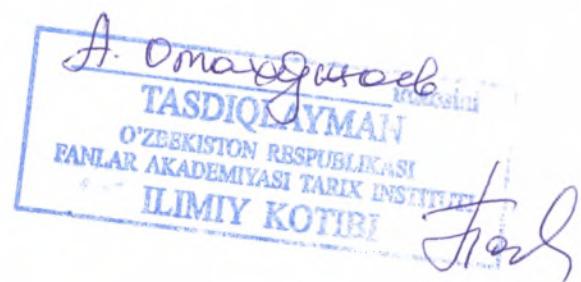
Тақдим қилинаётган малака талабларида бакалавриат таълим йўналиши ўкув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар шарқшунослик институти хусусиятларидан келиб чиқсан ҳолда, шунингдек, республикамиз таълим тизимида олиб борилаётган ислоҳотларга ҳамоҳанг равишда ишлаб чиқилганлигини алоҳида эътироф қилиш лозим.

Малака талабларида бакалавриат таълим йўналиши ўкув режаси ва фанлар дастурлари умумий ўрта ва ўрта маҳсус қасб-хунар таълими билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилган ва талабаларнинг фанлар блокларини ўзлаштиришига қўйиладиган талаблар қайд қилинган. Малака талабларида ўкув режадаги фанлар блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар ҳам тўлиқ акс эттирган.

Ўз ФА Тарих институти
етакчи илмий ходими

т.ф.д. А.М. Отахўжаев

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус қасб-хунар таълим йўналишлари бўйича ўкув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг “Ижтимоний ва гуманитар файлар” Ўкув-услубий бирлашмаси мажлисининг

БАЁННОМАСИ

“15” 08 2018 йил

Тошкент шахри

Қатиандилар: Бирлашма рапси – А.М. Маннонов

Аъзолари: Ўкув-услубий бирлашма котиби: С.М. Умарова;
ўкув-услубий бирлашма аъзолари ва таклиф этилганлар.

КУН ТАРТИБИ:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иктисадиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июнданги “2018/2019 ўкув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишига қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июнданги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг камровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазиригининг 2018 йил 7 июнданги “Олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўкув йилига самарали тайёргарлик қўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида Тошкент давлат шарқшунослик институти профессор-ўқитувчилари томонидан хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган Малака талаблари ва ўкув режаларини муҳокама қилиш ҳамда уни тасдиқлаш учун тавсия этиш.

Эшитилди: Ўкув-услубий бирлашма рапси А.М.Маннонов:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иктисадиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июнданги “2018/2019 ўкув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишига қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июнданги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг камровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазиригининг 2018 йил 7 июнданги “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўкув йилига самарали тайёргарлик қўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида институтда тузилган ишчи гурӯҳ профессор-ўқитувчилари томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори”га мувофиқ 10 та бакалаврият таълим йўналишлари ҳамда 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўкув режалари ҳакида ахборот берди, уни муҳокама қилиш ҳамда ушбу янгидан яратилган малака талаблари ҳакида йигилиш қатнашчиларидан фикр-мулоҳаза ва тақлифлар билдиришларини сўради.

Сўзга чиқдишлар: ТДШИ Ўкув ишлари бўйича проректор Н.Абдулаев:

Институтдаги барча кафедралар мутахассислари ва турдош олий таълим муассасаларидан мутахассис профессор-ўқитувчиларни жалб қилган ҳолда, чет элдаги мос таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича таълим олиб бориладиган ОТМлар таълим тизимини изчил ўрганиш натижасида ҳамда белгиланган директив хўжатларга асосланиб, юқорида келтирилган таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари бўйича малака талаблари ва ўкув режалари лойиҳаси қайта ишлаб чиқилди.

Ушбу Малака талаблари ва ўкув режалари олий таълимга қўйилган талабларни ўзида тўлиғича акс эттиради ва меъёр талабларига тўлиқ жавоб беради, олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификаторига мос равишда республикамизда олиб борилётган ислоҳотлардан келиб чиқиб, ҳалқ хўжалигига замонавий инновацион технологиялар бўйича чукур билим ҳамда амалий кўнкимларни бажаришга мўлжалланган. Малака талаблари республикадаги асосий кадрлар буюртмачи ва истеъмолчиси бўлган вазирлик, идора, корхона ва ташкилотлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг тармок институтлари, турдош олий таълим муассасалари билан келишилган.

Юқоридагиларни инобатга олиб, куйидаги тақомиллаштирилган малака талаблари ҳамда ўкув режаларини тасдиқлаш учун тавсия этишларингизни сўрайман:

Таълим йўналишлари:

- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиши (шарқ тиллари бўйича);
- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиши (мумтоз тиллар бўйича);
- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиши (хитой филологияси);
- 5120200 – Таржима назарияси ва амалиёти (шарқ тиллари бўйича);
- 5120300 – Тарих (Шарқ мамлакатлари ва минтақалари бўйича);
- 5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича);
- 5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича);
- 5120700 – Жаҳон сиёсати (Хитой Халқ Республикаси);
- 5120800 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;
- 5231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича).

Магистратура мутахассисликлари:

- 5A120101 – Адабиётшунослик (шарқ тиллари ва тадқиқот йўналишлари бўйича);
- 5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича);
- 5A120103 – Мумтоз филология (турлари бўйича);
- 5A120104 – Матншунослик ва адабий манбашунослик;
- 5A120201 – Қиёсий тилшунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича);
- 5A120302 – Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича);
- 5A120304 – Тарихшунослик, манбашунослик ва тарихий тадқиқот усуллари (мамлакатлар бўйича);
- 5A120701 – Халқаро муносабатлар ва ташки сиёсат;
- 5A120801 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;
- 5A231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича);
- 5A231101 – Ташки иқтисодий фаолият (тармоклар ва фаолият турлари бўйича).

Уларга ишлаб чиқариш ва ИТИларининг мутахассислари, кадрлар буюрмачилари ва истеъмолчилари, турдош ОТМлари билан келишув баённомаси олинган. Сизлардан тайёрланган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўкув режаларини муҳокама қилиб, ўз фикр-мулоҳазаларингизни билдиришларингизни сўрайман.

Бирлашма аъзоларидан: ф.ф.д., профессор Қ.Содиков, т.ф.д., профессор М.Исхоков, PhD Д.Сайфуллаев, и.ф.д., профессор Т.Расуловлар ҳам сўзга чиқиб, ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўкув режаларини замонавий талаблар асосида тайёрланганини, уларда хорижий тажрибалар ҳамда гуманитар соҳадаги ислоҳатлар инобатга олинганлигини таъкидладилар. ушбу таълим йўналишлари Малака талаблари ва ўкув режаларини тасдиқлаш учун тавсия этдилар.

А.Манипов - бирлашма раиси, профессор. Институтимиз профессор-ўқитувчилари томонидан ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўкув режалари олий таълим талаблари асосида тайёрланган, уларда Республикаизда гуманитар соҳада рўй бергаётган иқтисодий ислоҳатлар ҳамда ҳалқаро тажрибалар тўлиғича ўз аксини топган, деб ўйлайман. Шунинг учун муҳокамага қўйилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликларининг Малака талаблари ва ўкув режаларини маъкуллаш ва тасдиқлаш учун тавсия этишларингизни сўрайман.

Йигилиш аъзоларининг билдирган фикр ва мулоҳазаларини эътиборга олиб “Ижтимоий ва гуманитар фанлар” ўкув-услубий бирлашмаси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. Тошкент давлат шарқшунослик институти профессор-ўқитувчилари томонидан кадрлар истемолчилари талаблари ва хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўкув режалари маъкуллансан.

2. Хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари Малака талаблари ва ўкув режалари Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлигига ташкил килинган ишчи гурӯх вакиллари томонидан экспертизадан ўтказиш ҳамда ўрнатилган тартибида тасдиқланиши учун Олий ва ўрта маҳсус, касб-хунар таълимини Ривожлантириш марказига топширилсан.

“Ижтимоий ва гуманитар фанлар”

Ўкув-услубий бирлашмаси раиси, ф.ф.д., профессор

Бирлашма котиби:

А.МАННОНОВ

С.УМАРОВА

**5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) таълим йўналиши бўйича Малака
талабининг ишлаб чиқилишига
ТУШУНТИРИШ ХАТИ**

5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) бакалавриат таълим йўналишини малака талабини ишлаб чиқишида қуидаги меъёрий-хукуқий хужоатларга асосланилди:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иктисодиёт соҳалари ва тармокларининг иштироқини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишган қабул килиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг камровли ислоҳотларда фаол иштироқини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-сонли топшириги;

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғи.

Малака талабини ишлаб чиқишида бакалавриат таълим йўналиши битирувчиларига кадрлар истеъмолчилик томонидан кўрсатилган малака талаблари хисобга олинган.

Олдинги бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми билан киёслаганда янги малака талаби бўйича бакалавриатда “Гуманитар ва ижтимоий-иктисодий фанлар” ва “Математик ва таббий-илмий фанлар” блоклари бирлаштирилиб, номи «Гуманитар ва табиий-илмий фанлар”га ўзгартирилди ва умумий юклама ҳажми 15-20 %дан 20-30%гача оширилди. “Умумкасбий фанлар” блокининг ҳажми 45-50 %дан 30-50 %гача, “Ихтисослик фанлари” блокнинг ҳажми 10-15%дан 20-35 %гача қўпайди. Шу билан бирга бакалавриатда назарий таълим билан ишлаб чиқаришни боғлаш учун малакавий амалиёт муддатлари 16 ҳафтадан 30 ҳафтага оширилди ва аудитория машғулотларининг хафталик юкламаси 32 соатдан 30 соатга кискартирилди.

Ушбу малака талаб “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг мақсади ва вазифаларининг, шунингдек таълим-тарбияга йўналтирилган ҳамда Президент, Вазирлар Махкамасининг қарор-фармонларини мукаммал амалга оширилишига қаратилган.

Малака талаби дастурида миллий мустакиллик, демократия, бой миллий ва маънавий анъаналар, ҳалқнинг теран интеллектуал имкониятлари ва умуминсоний қадриялари тамоиллари хисобга олинди.

Малака талаби асосида таълим олувчиларда чукур билим, мустакил фикрлаш, юксак қасбий малакавий қўнишка шаклланиши таъминланади.

Ушбу малака талаби ҳалқаро таъкида, техника, технологиялар, фаннинг ривожланиш даражаси ва ютуклари иктисодий устуворлик шароитида кадрларга нисбатан ишлаб чиқариш ва амалиётда қўйиладиган талабларни хисобга олган ҳолда илмий асосланади.

Ўқув юкламасининг оддийдан мураккабга караб тузилишига эришилганлиги натижасида таълим олувчиларнинг қобилияtlари ва эҳтиёжларига қўра таълимни табақалаштириш имкониятлари хисобга олинди.

Таълим олувчилар ва битирувчиларни тайёрлаш, таълим фаoliyati сифатини баҳолаш мезонлари ва тартибларининг белгиланган меъёрий-қоидаларга мослигига эришилди.

Малака талабнинг қуляйлиги - унинг бажарилишини назорат қилиш, меъёр ва талаблари бузилишининг олдини олиш имкониятлари инобатга олинган бўлиб, таълим йўналишининг малака талабини ишлаб чиқишида муҳим аҳамият қасб этди.

5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича) бакалавриат таълим йўналишига таъкидада текширудан ўтган таълим ҳамда ишлаб чиқариш амалий фаoliyatlарининг илгор меъёrlари киритилди.

Малака талабини ишлаб чиқишида мамлакат ижтимоий-иктисодий тараққиётининг истиқболлари, жамият эҳтиёжи, фан, техника, технология ва маданият ютиклари, кадрлар тайёрлаш борасида жаҳон тенденцияларидан келиб чиқиб, иктисодиёт соҳаларининг модернизациялашув шароитида кадрлар истеъмолчилигининг талабларини олий таълим мазмунига тезкор жорий этишига тегишли шароитлар яратиш, олий таълим давлат талим стандартларини ҳалқаро амалиётдаги академик стандартлар билан уйғулаштирилди ҳамда уларни узвийлиги таъминланди.

Тошкент давлат шарқшунослик институти
ўқув ишлари бўйича проректори

Н.А. Абдуллаев

5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бүйича) бакалавриат таълим йўналиши ўқув жараёни жадвали ва ўқув режасининг 2017 йилда тасдиқланган ўқув режаси билан қиёсий-солишинтирма жадвали

I. ЎҚУВ ЖАРАЁНИ ЖАДВАЛИ 2017 йилдаги ўқув режа бўйича

Назарий таълим

A

Аттестация

Малака амалиётті

Давлат
аттестацияи

E

Битируз
малакавий иши

Т | Гаътил

2018 йил үкүв режаси бүйича

Назарий ва амасий татълими

A Attestation

Map M

Малакавий амамтёт

Д Давлат аттестацияси

b

Битирав малакавий иши хизоян билин

Таблица

Хафталик ўкув жараёни жадвали ва турли хилдаги дарслар ҳажми 2018 йилга; ўкув фанлари, блоклар ва фаолият турларининг номлари 2017 йилдагидан олинган.

II. ҮҚУВ РЕЖАСИ

Т/р	Ўкув фанлари, блоклар ва фаолият турларининг номлари	2017 йилдаги ўқув режа бўйича			2018 йилдаги ўқув режа бўйича			Аудитория юкламасен фарки +/-	Изоҳ*		
		Юклама хажми, ва соат ва % да			Юклама хажми, ва соат ва % да						
		Умумий	%	Аудитория	Умумий	%	Аудитория				
1.00	Гуманитар ва ижтимоний-иктисодий фанлар	1102	15,7	666	1662	25	932	+740	Блокнинг номланини Гуманитар ва табиий илмий фанлар деб ўзгартирилди		
1.01	Ўзбекистон тарихи	90		54	78		52	-12			
1.02	Миллӣ гоя. Ўзбекистонни ривожлантириши стратегияси	60		36	78	52	+18	Ўзбекистонни ривожлантириши стратегияси. Фукаролик жамияти деб номланди			
1.03	Фукаролик жамияти	90		54							
1.04	Динишунослик	60		36	64		36	+4			
1.05	Фалсафа	118		72	128		72	+10			
1.06	Иктисаднёт назарияси	60		36				-60	Ўқув режадан чиқарилди		
1.07	Ўзбек (рус) тили	150		90	184		102	+34			
1.08	Хорижий тил	356		216	880		488	+524			
1.09	Жисмоний маданият*	118		72	128		68	+10	номи Жисмоний тарбия ва спорт деб ўзгартирилди		
2.00	Математик ва табиий-илмий фанлар	1114	15,9	656				-1114	1-блок билан бирлашди		
2.01	Информатикон технологиялар ва тарихий информатика	182		108	122		68	-60			
2.02	Археология	122		72	62		34	-60	2-блокка ўтказилди		
2.03	Архившунослик	62		36	62		34		2-блокка ўтказилди		
2.04	Жаҳон тарихи	244		144	244		136		2-блокка ўтказилди		

2.05	Этнодемография	62		36	62		34		Тарихий талкынот асослары деб номи ўзгартырилди ва 2-блокка ўтказилди
2.06	Марказий Оснө тарихий географиясын	62		36	62		34		3-блокка ўтказилди
2.07	Буюк ишак йүли: тарих ва хозирги замон	74		44				-74	Үқув режадан чикарилди
2.08	Экология ва атраф-мухитини мухофаца килини	62		36				-62	Үқув режадан чикарилди
2.09	Танлов фанлар	244		144					Үқув режадан чикарилди
3.00	Ұмумқасбий фанлар	3470	49,4	2050	3000	46	1662	-470	2-блок деб ўзгартырилди
3.01	Марказий Оснө халқлари тарихи	758		448	696		386	-62	
3.02	Марказий Оснө ва жаҳон швилизациясын	92		54				-92	Үқув режадан чикарилди
3.03	Марказий Оснө халқлари этнологиясын	122		72	124		68	+2	
3.04	Марказий Оснө халқлари тарихи манбашинасиги ва тарихшинасиги	344		204	206		114	-138	3-блокка ўтказилди
3.05	Асасий шарқ тили	1566		924	2126		1180	+560	
3.06	Гарб тили	514		304				-514	1-блокка ўтказилди
3.07	Танлов фанлар	74		44	174		96	+100	
4.00	Ихтисослық фанлары	906	12,9	536	1032	16	578	+126	3-блок деб ўзгартырилди
4.01	Тарихий манбалярни ўқини ва галкни этини	270		160	266		148	-4	2-блокка ўтказилди
4.02	Тарих фанини ўқиттишини замонавий усууллари	62		36	124		68	+62	
4.03	Марказий Оснө давлатчилеги ва урбанистик жараёнлар	146		88				-146	Үқув режадан чикарилди
4.04	Марказий Оснө ёзув маданиятын тарихи	62		36				-62	Үқув режадан чикарилди
4.05	Ердамчы тарихий фанлар (палеография, нумизматика, тарихий топонимия, геральдика, сферогистика, метрология ва хронология)	122		72	124		68	+2	
4.06	Каеңбай педагогика ва психология	122		72				-122	Үқув режадан чикарилди
4.07	Танлов фанлар	122		72	194		108	+72	
5.00	Құшимчы фанлар	428	6,1	252	396		220	-32	
ЖАМІН:		7020	100	4160	6588	100	3660	-756	
Малака амалиеті		972			1188			+216	<i>Малакавий амалиёт ўтказини 18 хафтадан 22 хафтаға үзайтирилди</i>
Бітірув малакавий иші		270			324			+54	
Аттестациялар		1026			972			-54	
ЖАМІН:		2268			2484			+216	
ХАММАСИ:		9288			9072			-216	

Изох: 2018 йил үқув режасида “Гуманитар ва ижтимоий-иктисодий фанлар” ва “Математик ва табиий-илмий фанлар” блоклари бирлаштирилди, номи “Гуманитар ва табиий-илмий фанлар”га ўзгартырилди, фанлар сони 18 тадан 10 тага камайтирилди, умумий юклама ҳажми 31,6%дан 25%ғача камайтирилди.

“Умумқасбий фанлар” 3-блок 2-блок деб ўзгартырилди, үқув юклама ҳажми 49,4%дан 46%ғача камайтирилди.

“Ихтисослық фанлар” 4-блок 3-блок деб ўзгартырилди, үқув юклама ҳажми 12,9% дан 16% ғача оширилди.

Шу билан биргә бакалавриатда назарий таълим билан ишлаб чиқаришни боғлаш учун малакавий амалиёт муддатлари 18 хафтадан 22 хафтаға оширилди, аудитория машгулотларининг ҳафталиқ юкламаси 32 соатдан 30 соатға қисқартирилди.

Үқув ишлар бүйіча проректор

Н.Абдуллаев

“Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича)” бакалавриат таълим йўналиши бўйича малака талабларининг халқаро миқёсидаги бошқа таълим стандартлари билан қиёсий таққослани

Таълим жараёнининг умумий кўрсаткичлари

№	Таълим жараёни	Ўзбекистон Республикаси (бакалавриат) Тошкент Давлат Шарқшунослик Институти	Америка Кўшма Штатлари Колумбия университетининг тарих факультети (бакалавриат) (THE DEPARTMENT OF HISTORY AT COLUMBIA UNIVERSITY Bachelor Degrees)	М. Ломоносов номидаги Москва Давлат Университети кошидаги тарих факультети (Россия Истфак МГУ)
1.	Давомийлиги	4 йил	4 йил	5 йил
2.	Таълим олувчилик сони	60 тагача	250 тагача	250 -260 га
3.	Ўтиш жойлари	ОТМлар тарих факультетлари	Университет кошидаги тарих факультети, илмий-тадқикот маркази ва унинг филиаллари, хориждаги турдош университетлар кошидаги тарих факультетлари ёки бўлимлар	М.Ломоносов номидаги Москва Давлат Университети кошидаги тарих факультетининг зарур кадрлар билан таъминланган ва илмий-техник салоҳиятта эга бўлган кафедралари
4.	Таълим берувчилик	ОТМ да тизимли равишда илмий ёки илмий-услубий фаолият билан шугулланувчи ва илмий даража ва увонга эга бўлган профессор-ўқитувчилар.	Университет кошидаги тарих факультети профессор-ўқитувчилари, илмий-тадқикот марказлари ва уларнинг филиаллари мутахассислари.	Тизимли равишда илмий ёки илмий-услубий фаолият билан шугулланувчи ва илмий даража ва увонга эга бўлган профессор-ўқитувчилар.
5.	Таълим жараёнини кузатиш ва назорат қилиш	Куйидаги тартибда амалга оширилади: деканат - битирувчи кафедраси мудири- илмий раҳбар ёки бевосита таълим берувчи профессор-ўқитувчи магистрант.	Куйидаги тартибда амалга оширилади: илмий-тадқикот маркази-дастур директори- илмий консультант ёки бевосита таълим берувчи профессор-ўқитувчи - таълим олувчи.	Куйидаги тартибда амалга оширилади: деканат - битирувчи кафедраси мудири- бевосита таълим берувчи профессор-ўқитувчи - магистрант.

Таълим жараёнининг таркиби

№	Таълим жараёни	Ўзбекистон Республикаси (магистратура)	Америка Кўшма Штатлари Колумбия университетининг тарих факультети (бакалавриат) (THE DEPARTMENT OF HISTORY AT COLUMBIA UNIVERSITY Bachelor's Degrees)	М. Ломоносов номидаги Москва Давлат Университети кошидаги тарих факультети (Россия Истфак МГУ)
1.	Назарий таълим	Асосий килем маъруза ва семинар машғулотлари кўриннишида асосий базада ва кисман амалиёт ўтказиладиган муассасаларда амалга оширилади	Асосан таълим ва илмий-тадқикот марказларида лекция, семинар дарслари ва кичик конференциялар кўриннишида ўтказилади	Маъруза ва семинар машғулотлари кўриннишида университет кошидаги тарих факультетида ва кисман амалиёт ўтказиладиган муассасаларда амалга оширилади
2.	Амалий таълим	Ўқув дастурида кўрсатилган цикллар кўриннишида илмий-тадқикот марказлари ва уларнинг филиалларида амалга оширилади.	Ўқув дастурида кўрсатилган цикллар кўриннишида илмий-тадқикот марказлари ва уларнинг филиалларида амалга оширилади.	Амалий машғулотлари кўриннишида зарур кадрлар ва илмий-техник салоҳиятта эга бўлган кафедралар ва кисман амалиёт ўтказиладиган муассасаларда амалга оширилади

		архиви ва музейларда амалга оширилади.		
3.	Илмий-ишилари тадқикот	Таълим олувчилар танлаган мавзуси бўйича битирув ишини асосан битирувчи кафедра шароитида амалга оширади, уларга кафедра профессор-ўқитувчиларн ёки хамкорлик шартномалари асосида бошқа турдош ОТМ ва илмий-тадқикот институтлари ходимлари орасидан илмий раҳбар (илмий консультант) тайинланади. Илмий изланиш давомида талабалар илмий мақолалар, тезислар ёзиш, ОТМ, республика ва халкаро илмий анжуманларда иштрок этади.	Таълим олувчилар илмий иши кейинги боскичда магистрлик илмий ишига асос булиб хизмат килади ва мустакил илмий изланиш кўринишида амалга оширилади. Уларга ўкиш жараёнида таълим берувчи профессорлар орасидан илмий консультант тайинланади.	Таълим олувчиларнинг мустакил илмий-иши тегишли кафедралар томонидан белгиланган профессор-ўқитувчи раҳбарлиги остида олиб борилади. Илмий иш давомида таълим олувчи реферат ва курс ишлари тақдим килиши, конференцияларда иштрок килиши ва илмий иш мавзуси бўйича журналга макола ёзалилар
4.	Мустакил таълим	Таълим олувчилар назарий машғулотлар, амалий кўнилмалар ва илмий ишилари бўйича мустакил иш олиб боришиди, асосий база ва бошқа таълим муассасаларида яратилган шароитлардан (тарқатма материаллар, хуёзотлар, кутубхона, интернет тармоғи, ва бошқа асбоб-ускуналар) фойдаланган ҳолда ўз билимларини оширадилар. Мустакил ишилари натижалари тизимли равишда тегишли кафедралар ва илмий раҳбари томонидан назорат килинади.	Таълим олувчилар университет илмий-тадқикот марказларида мавжуд бўлган барча шарт-шароитлардан унумли фойдаланган ҳолда танланган илмий мавзулари юзасидан мустакил иш олиб боришиди ва тизимли равишда мустакил ишилари натижаларини эссе ва тақдимотлар шаклида илмий раҳбар (консультант) ларига тақдим этишади.	Таълим олувчилар таналанган мавзулар бўйича мустакил илмий-тадқикот ишилари олиб боришиди ва бу борада университетдаги барча шарт-шароитлардан кенг фойдаланишлари мумкин. Мустакил ишилари натижалари тизимли равишда тегишли кафедралар ва илмий раҳбари томонидан назорат килинади.
5.	Таълим жараёнида баҳолаш	Таълим олувчиларнинг назарий ва амалий кўнилмалари ва илмий-тадқикот ишилари бўйича билимларини баҳолаш магистратура рейтинг тизими асосида жорий, оралик, якуний баҳолаш ҳамда ҳар ярим йиллик ва йиллик аттестация кўринишида амалга оширилади. Якуний давлат имтиҳонлари ёзма шаклда ўтказилади.	Таълим олувчилар назарий билимлари тест саволлари орқали баҳоланади. Амалий кўнилмалари ҳар таналанган курс давомида ва ярим йиллик цикл давомида кузатиш ҳамда мустакил намойиш этиш ва тестлар орқали баҳоланади. Якуний баҳолаш ёзма тестлар, эсселар ва тақдимотлар кўринишида ўтказилади.	Таълим олувчиларнинг жорий билимлари, компетенцияси ва ўзлаштириш даражаси жорий ва оралик баҳолаш кўринишида амалга оширилади. Ўқув дастури сўнгидаги таълим олувчиларнинг мутахассислик бўйича барча назарий ва амалий билимлари факультет томонидан ишлаб чиқилиган баҳолаш ишланмасига мувофиқ ҳолда баҳоланади.

Бакалавриат таълим жараёнининг мазмуни ва давомийлиги

Ўзбекистон Республикаси	Муддати	Америка Кўшма Штатлари Колумбия университетининг тарих факультети (бакалавриат) (THE DEPARTMENT OF	Муддати	М. Ломоносов номидаги Москва Давлат Университети кошидаги тарих факультети (Россия)	Муддати
-------------------------	---------	---	---------	---	---------

		HISTORY AT COLUMBIA UNIVERSITY Bachelor's Degrees)		Истфак (МГУ)	
1. Археология	60 соат			Археология	108 соат
2. Ўрганилаётган мамлакат (минтака) тарихи	604 соат	The history of the United States or the history of another world area	Units: 4	История страны изучаемого языка	258 соат
3. Жаҳон тарихи	538 соат	“The Ancient World,” “The Medieval World,” “The Twentieth Century,” or a similarly broad temporal span; International and Global History	Units: 3-5	Всеобщая история (История мировых цивилизаций) История Азии и Африки – История Европы и Америки	252 соат 540 соат 540 соат
4. Тарихий география	60			Историческая география (по основному подплану и по подплану б_п история древнего мира)	72 соат
5. Ўрганилаётган мамлакат (минтака) тарихи манбашунослиги	146			Источниковедение	180 соат
6. Ўрганилаётган мамлакат (минтака) тарихи тарихшунослиги		Historiography	Units: 4	Историография	180
7. Тарих фанини ўқитишнинг замонавий усуллари	122 соат	Teaching History Pedagogy Seminar	Units: 4	Психология и педагогика	72
8. Ёрдамчи тарихий фанлар (палеография, хронология, эпиграфика, сферистика, нумизматика, тарихий география, тарихий топонимика, геральдика, метрология)	122 соат			Вспомогательные исторические дисциплины	144
9. Ўрганилаётган мамлакат (минтака) лар маланияти тарихи		The Renaissance and the Reformation; European Intellectual and Cultural History in the Long 19th Century; Art and Science	Units: 3-4	История искусства	216
10. Тарихий тадқикот асослари	60 соат	Historical Method and Theory http://history.berkeley.edu/courses/undergraduate/2013/6a	Units: 4	Теоретико-методологические проблемы исторической науки (часть 1)	72
12. Асосий шарқ тили	2126 соат			Иностранный язык (профессиональный)	756

Ўзбекистон Республикаси, АҚШ (Колумбия университетининг тарих факультети) ва Россия (М.Ломоносов номидаги Москва Давлат Университети кошидаги тарих факультети)да хозирги кунда қўлланилаётган “Тарих” мутахассислиги бўйича баклавриат тизимидағи таълим стандартларининг киёсий таҳлили кўрсатишича, ушбу йўналиш энг муҳим йўналишлардан бири бўлиб, у ўз ичига таълим жараёнининг барча жиҳатларини, нафакат аудитор соатларини балки малакавий амалиёт, илмий тадқикот ва аттестация натижаларини ҳам ўз ичига камраб олади. Юкоридаги маълумотларга асоссан шуни айтиш мумкинки, мамлакатимизда яратилаётган “Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича)” мутахассислиг бўйича давлат таълим стандарти жаҳон андозаларига мос равишда бўлиб, бошка давлатларнинг таълим дастурларига ўхаш томонлари ҳамда ўзига хос хусусиятлари билан акралиб туради. Киритилаётган ўзгаришлар таълим берувчилар фаолияти сифатини кўтариш ва ўкув жараёнини янада такомиллаштиришга хизмат килади деб ўйлаймиз.